

Zadanie 3.12. Opracowanie i aktualizacja metodyk oceny materiału szkółkarskiego.

Kierownik zadania: dr Paweł Bielicki

Autorzy: pracownicy Zakładu Odmianoznawstwa, Szkółkarstwa i Zasobów Genowych oraz Zakładu Ochrony Roślin Ogrodniczych.

Celem zadania jest opracowanie i aktualizacja metodyk oceny materiału szkółkarskiego na potrzeby urzędowych kwalifikatorów i dostawców materiału szkółkarskiego.

W 2023 roku opracowywano nowe metodyki pobierania prób i oceny laboratoryjnej materiału szkółkarskiego dla gatunków i rodzajów roślin owocowych i związanych z nimi organizmów szkodliwych objętych obowiązkiem cyklicznych badań na plantacjach matecznych materiału szkółkarskiego (regulowane niekwarantannowe organizmy szkodliwe, RNQP).

W okresie sprawozdawczym opracowano 10 nowych metodyk, które uzupełniły listę metodyk opracowanych wcześniej i udostępnionych na stronie internetowej IO-PIB. W 2023r. opracowano i udostępniono na stronie internetowej IO-PIB następujące metodyki szkółkarskie:

1. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do oceny laboratoryjnej na obecność *Xanthomonas fragariae* - prof. dr hab. Joanna Puławska, Ms.38.
2. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego na obecność roztocza truskawkowego *Phytonemus pallidus* - dr Wojciech Warabieda, Ms.39.
3. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego na obecność przyszczarka porzeczkowiaka liściowego (*Dasineura tetensi*) - dr Wojciech Warabieda, Ms.40.
4. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego na obecność przyszczarka namalinka łądogowego (*Resseliella theobaldi*) - dr Wojciech Warabieda, Ms.41.
5. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do badań laboratoryjnych na obecność grzyba *Neofabraea alba* (*N. vagabunda*) - dr Agata Broniarek-Niemiec, dr Monika Michalecka, Ms.42.
6. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego i wody do badań laboratoryjnych na obecność *Phytophthora* spp. – dr Monika Michalecka, Ms.43.
7. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego i wody do badań laboratoryjnych na obecność *Phytophthora fragariae* C.J. Hickman. – dr Monika Michalecka, Ms.44.
8. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do badań laboratoryjnych na obecność grzyba *Diaporthe vaccinii* – dr Monika Michalecka, Ms.45.
9. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do badań laboratoryjnych na obecność grzyba *Verticillium albo-atrum* – dr Sylwester Masny, Ms.46.
10. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do badań laboratoryjnych na obecność grzyba *Verticillium dahliae* – dr Sylwester Masny, Ms.47.

Metodyki były konsultowane z Biurem Nasiennictwa PIORiN i po uzyskaniu akceptacji z Głównego Inspektoratu były udostępniane na stronie internetowej Instytutu.

Na koniec 2023 r. na stronie internetowej Instytutu Ogrodnictwa, w zakładce „Metodyki szkółkarskie do rozporządzenia„, było udostępnionych 47 metodyk szkółkarskich.

W trakcie realizacji zadania w 2023 r. nie stwierdzono żadnych nowych organizmów szkodliwych. Również nie zmieniły się listy gatunków roślin sadowniczych objętych wymaganiami w zakresie ograniczania rozprzestrzeniania się agrofagów roślin.

W trakcie sezonu sprawdzano „w polu” przydatność nowych metodyk w zakresie sposobów pobierania prób oraz wyboru odpowiedniej części rośliny do testowania. Prace te przeprowadzono w elitarnym sadzie matecznym do pobierania zrazów i na plantacji elitarniej podkładek wegetatywnych.

W 2023 r. znowelizowano 6 metodyk. Przed ich udostępnieniem, były przesłane do konsultacji do Głównego Inspektoratu PIORiN. Były to następujące metodyki:

- 1) Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do testów laboratoryjnych na obecność wirusów – Śliwa domowa, Śliwa japońska i inne gatunki/mieszance *Prunus* L. podatne na wirus ospowatości śliwy - Ms.24.02.WS
- 2) Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do testów laboratoryjnych na obecność wirusów – Truskawka – Ms.08.02.WT
- 3) Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do testów laboratoryjnych na obecność wirusów – Malina, Jeżyna – i inne gatunki *Rubus* ssp. – MS.11.02.WMJ
- 4) Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do testów laboratoryjnych na obecność fitoplazm – Borówka wysoka i Żurawina – Ms.14.02.FBŻ
- 5) Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do testów laboratoryjnych na obecność fitoplazm – Malina, Jeżyna i inne gatunki *Rubus* – Ms. 16.02.FR
- 6) Metodyka pobierania próbek materiału szkółkarskiego do badań laboratoryjnych na obecność *Pseudomonas syringae* pv. *morsprunorum* na moreli – Ms.26.02.Psm

Metody laboratoryjne do identyfikacji agrofagów, dla których konieczne jest opracowywanie przedmiotowych, były monitorowane przez osoby odpowiedzialne za metodyki dla poszczególnych grup agrofagów. Diagnostyka morfologiczna agrofagów i uszkodzeń przez nie powodowanych opierała się na analizie cech morfologicznych z wykorzystaniem nowoczesnego sprzętu diagnostycznego i dostępnych kluczy. Dodatkowo sprawdzano metodyki pod kątem ich aktualności bazując na dostępnych danych literaturowych oraz obserwacjach własnych.

W 2023 r. przeprowadzono dwa szkolenia. Pierwsze szkolenie odbyło się 11.05.2023 r. na terenie OEMS Prusy. Dotyczyło ono problemów dotyczących kwalifikacji polowej szkółek i plantacji matecznych porzeczki, maliny, agrestu i truskawki. Uczestnikami tego szkolenia byli wyłącznie pracownicy oddziałów terenowych PIORiN z całego kraju (ponad 30 osób). Druga część tego szkolenia – praktyczna. odbyła się w Skierniewicach, na terenie obiektu szklarniowego Zakładu Ochrony IO-PIB. Tematem tej części, było rozpoznawania najważniejszych chorób i szkodników porzeczki, maliny, agrestu i truskawki. Uczestnicy tego szkolenia uzyskali zaświadczenia o ukończeniu szkolenia praktycznego wystawione przez IO-PIB.

29.12.2023 r. odbyło się szkolenie online pt. „Zastosowanie i praktyczne wykorzystanie metodyk szkółkarskich opracowanych w 2023 r.” przygotowane w ramach realizacji zadania 3.12. Szkolenie otworzył dr Paweł Bielicki, który zapoznał uczestników z tegorocznym zakresem prac związanych z opracowaniem i aktualizacją metodyk. Następnie prof. dr hab. Joanna Puławska przedstawiła metody pobierania prób materiału szkółkarskiego do oceny laboratoryjnej na obecność *Xanthomonas fragariae*, a dr Wojciech Warabieda – na obecność przyszczarka porzeczki liściowego (*Dasineura tetensi*) oraz przyszczarka namalinka łądogowego (*Resseliella theobaldi*). Sposoby pobierania prób materiału szkółkarskiego do badań laboratoryjnych na obecność grzyba *Diaporthe vaccinii* oraz pobierania prób wody do badań na obecność *Phytophthora* ssp. oraz *Phytophthora fragariae* C.J. Hickman omówiła dr Monika Michalecka.

W szkoleniu brali udział m.in. przedstawiciele Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Ośrodków Doradztwa Rolniczego, Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych i Stacji Chemiczno-Rolniczych oraz producenci materiału szkółkarskiego.

Wszystkie dotychczas opracowane metodyki szkółkarskie są dostępne na stronie internetowej Instytutu Ogrodnictwa PIB w Skierniewicach pod adresem:

<http://www.inhort.pl/projety-badawcze/projekty-finansowane-przez-mrirw/metodyki-szkolkarskie-do-rozporzadzenia-mrirw/>